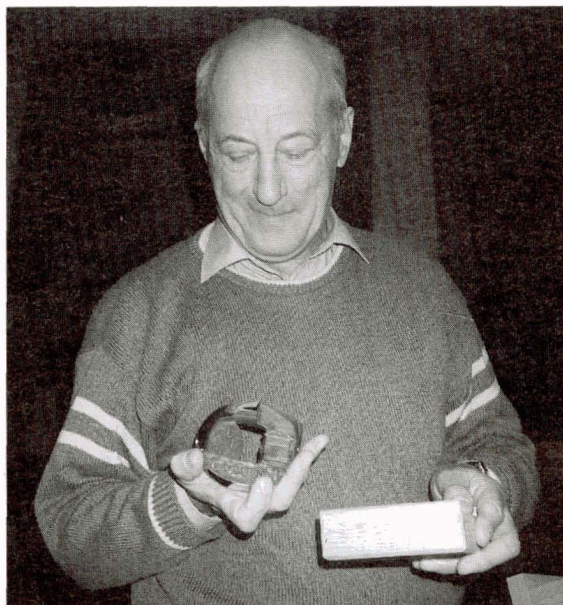

Afscheid van 'Schier'

Ab Kuypers

Rotterdam heeft zijn nachtburgemeester als onder-regent, Schiermonnikoog kent zijn bijenkoning. Was het vele jaren de heer Geskes die deze 'functie' vervulde, de laatste jaren was het Bram de Smidt, die min of meer onbedoeld deze rol heeft overgenomen. Er zijn veel parallellen met zijn illustere voorganger. Niet alleen dat beiden vele jaren het gezicht van Schier zijn geweest. Vanwege fysieke gebreken werden door beiden langzaam maar zeker de zwaardere klusjes overgedragen aan de jongere generatie. Als over een eigen kindje spraken zij over 'hun' Schier. Het verschil is vooral het tijdstip van afscheid nemen. Een gesprek met de man, die Schiermonnikoog nog niet echt vergeten heeft.

Na een bombardement van verhalen over de belevenissen op het Carnicestation van Schiermonnikoog kost het na ruim drie uur nog moeite om afscheid te nemen. Tweemaal de hand geschud, de auto al gestart, nog even tot besluit ... Ik bedoel maar, gaat dit over een passie of niet? Hoewel hij tijdens mijn bezoek enkele malen aangeeft verstandelijk achter zijn besluit te staan van Schier te vertrekken, is Schiermonnikoog in zijn hart nog heel nabij. In al de opgehaalde

Bram de Smidt bewondert de onderscheiding die hij op de ALV van de VBBN in ontvangst mocht nemen.

Foto: M.L. Boerjan

herinneringen spelen de imkers die als vrijwilligers al die jaren aan zijn zijde hebben gewerkt een niet geringe rol.

'Voor hun positieve bijdrage, zowel bij positieve ervaringen als bij tegenslagen op het station, zou ik hen bij deze alsnog willen bedanken. Zelfs wanneer ik niet altijd toezeggingen heb kunnen nakomen, nooit hebben zij mij in de steek gelaten,' aldus Bram de Smidt op zijn praatstoel en vanachter een bord waarvan het brood maar niet opkomt, terwijl de koffie ook nog eens koud wordt.

Onbedoeld

Het was in de tijd, dat Schiermonnikoog nog een bevruchtungsstation was, dat Bram daar actief werd. Arbeid, die prima te combineren viel met zijn werk als leraar op de Middelbare Landbouwschool in Leeuwarden. Bovendien had hij als bioloog een mooie achtergrond. Het was zijn vriend Hayo Velthuis, toen lid van de koninginnenteeltcommissie, die hem in contact bracht met zowel Schier als met Geskes. Bram de Smidt: 'Het leek hem wel iets voor mij. En ik dacht: 'Ach, waarom ook niet, ik kan er licht eens gaan kijken.' Zonder enige pretenties ben ik op een goed moment naar het eiland afgereisd. Met in het achterhoofd mijn dag goed te kunnen besteden.'

Die eerste kennismaking werd zeker geen 'liefde op het eerste gezicht'. Bram voelde zich vooral verplicht Geskes te gaan helpen, nadat hij zeer onder de indruk was geraakt van hetgeen Geskes hem verteld had. Hij begreep dat deze wel wat hulp kon gebruiken. 'Geskes was toen al 75 jaar, het werd hem allemaal een beetje bezwaarlijk. Vergeet niet, dat in de tijd van het bevruchtungsstation er veel sjouwwerk aan vast zat. Vrachtauto's vol bevruchtungskastjes werden aan-gevoerd en moesten een plaatsje op het station vinden. Een seizoen later ben ik ook in de koninginnenteelt commissie gekomen. Maar Geskes was en bleef de grote kracht van het station. Later is hij zich vooral met de ontvangst van excursies gaan bemoeien, 'Ik vertel wel, doe jij het werk maar', was toen zijn motto, dat wat betreft de taakverdeling.'

Teeltstation

Het bevruchtungsstation dreigde door de grote belangstelling een beetje uit de hand te lopen. Er kwamen zo veel kastjes naar Schiermonnikoog, dat het duidelijk werd: er moest iets gebeuren. Mede door de

komst van de Varroamijt werd een oplossing versneld. In een poging om Schiermonnikoog mijtvrij te houden besloot men het bevruchtungsstation tot teeltstation om te werken. 'Dat is een proces van langzaam opbouwen geworden,' vervolgt Bram de Smidt. 'We moesten natuurlijk heel wat materiaal aanschaffen, er moest een goede werkzame techniek bedacht worden. Het station is dan ook in eerste instantie een jaar gesloten. Een renteloze lening van de VBBN heeft ons geholpen het materiaal aan te kunnen schaffen.' Vanaf dat moment is het beeld, maar ook het werk op Schier opmerkelijk veranderd. Dit alles bracht tevens met zich mee, dat volgens bepaalde schema's waarin de verschillende werkzaamheden waren verdeeld, diverse ploegen vrijwilligers aan de slag zijn gegaan. Tot op de dag van vandaag is dat nog zo. Werden de eerste jaren de geteelde moeren via verschillende verdeeladressen bij de mensen bezorgd, later is men dat met enkele personen via een uitgekiend reis-schema per trein op één vooraf bepaalde zaterdag gaan doen. In de loop van de tijd is het teeltstation zelfstandig geworden, niet langer opererend onder de vlag van de koninginnenteeltcommissie, maar bestuurd door een stichtingsbestuur. Ondanks veel waardering alom, een grote schare vrienden van Schier, zijn er in de loop der jaren ook wel groepen fel anti-Schiermonnikoog geweest. Iets dat Bram de Smidt, en velen met hem overigens, niet helemaal begrijpt. 'Weet je wat het is in de imkerij, je hebt er zoveel groepjes in rondlopen. Allemaal vinden zij dat zij de waarheid in huis hebben. Een beetje sektarisch in sommige gevallen. Dat ik de afgelopen twintig jaar met Carnica's bezig ben geweest, heeft er vooral mee te maken dat op Schier nu eenmaal met deze bijen werd gewerkt. Voor mij hadden het even goed andere rassen kunnen zijn. Het manipuleren, het sturen, dat vind ik nu eigenlijk het leukste in de hele koninginnen-teelt.'

Het nieuwe gezicht

Vanaf het moment dat Schiermonnikoog een teeltstation is, heeft de heer Geskes, tot dan de man van Schier, zich langzaam aan teruggetrokken. Bram de Smidt: 'Hij heeft overigens nog wel lang meegewerkt hoor. Tot twee jaar voor zijn overlijden is hij op Schier nog vaak aanwezig geweest. Maar op een gegeven moment is het toch wel zo geworden, dat ik op het eiland werd aangesproken, wanneer er iets over de bijen te melden was. Zo gaat dat in zo'n kleine gemeenschap waar iedereen iedereen kent. Ik was voor de eilanders, hoewel meerderen op het station actief, de man van de bijen.' Hoe mooi de

verhalen ook mogen zijn, dat er ook op tegenslag gerekend mocht worden heeft Bram regelmatig mogen ervaren. 'Het werk op het station is met wisselend succes gegaan. Er kunnen zich heel wat tegenslagen voordoen. Als het weer niet meewerkt dan kan dat de hele planning van de teelt in de war schoppen bijvoorbeeld. Maar ondanks alles hebben we toch altijd de zaak rond gekregen, al ging dat wel vaak met veel gepuzzel en gepieker gepaard. Wat dat betreft ben ik eigenlijk wel blij, dat ik daar van verlost ben. Maar ik moet zeggen, dat uit de mensen die bij ons moeren hadden besteld amper klachten kwamen als het eens tegenzat. Wanneer het eens bij de imker zelf mis ging met een bij ons gekochte moer, dan konden wij hem altijd wel weer verder helpen.'

Leren door ervaren

De omslag van bevruchtungs- naar teeltstation is niet een weg zonder valkuilen geworden. Bram de Smidt: 'Hoe goed we ons ook voorbereidden, het was toch vooral leren in de praktijk. Niet alles wat we hebben opgezet is dan ook in één keer gelukt. En dan te bedenken, dat wij toch echt niet met de slechtste imkers hebben gewerkt. Millington Ward was een perfecte geneticus, om er maar eentje te noemen. Maar ook Hayo Velthuis was natuurlijk niet de minste. Maar ja, er komen toch wel heel veel zaken op je af. Zoals bijvoorbeeld het voorkomen van inteelt door regelmatig vers bloed in te voeren. Het werk van Schier is zo iets als schaken, je moet ieder seizoen opnieuw enkele zetten vooruit denken. En dan maar hopen dat alles verloopt zoals dat is uitgedacht. Maar ook plaatselijke problemen vragen om een oplossing. De bijenvolken beginnen de laatste jaren voor wat overlast te zorgen, onder andere door nieuwbouw vlak bij het station. Zulke zaken worden overigens maar slecht opgelost. Dat verloopt allemaal veel te traag. Eigenlijk zou een verhuizing de beste oplossing zijn.

Bram de Smidt overlegt met medewerkers over het plaatsen van de bevruchtungskastjes

Zo kreeg ik in de loop van de tijd niet alleen de leuke dingen, maar ook de vervelende zaken over me heen.'

Een moeizaam besluit

Hoewel Bram maar al te goed beseft, dat zijn vertrek van Schiermonnikoog de reden van ons gesprek is, wil hij daar eigenlijk niet al te veel over kwijt. Bram draait er niet omheen dat er wat onenigheid is ontstaan tussen het bestuur en hemzelf, temeer niet omdat hij zelf ook beseft dat men wel weet waar de schoen enigszins wrong. Zijn eerdere opmerking: 'Het werken op Schier is 20% besturen en 80% werken' bevat misschien wel de kiem van het verschil in denken. Over zijn vertrek vervolgt Bram: 'Het besluit te stoppen viel in mei, maar ik besloot wel het seizoen dat inmiddels al weer begonnen was, netjes af te maken. Ondanks mijn eigen twijfels en gesprekken met anderen is de uitkomst bekend. En eerlijk gezegd, nu het zover is geeft dat ook wel een stuk rust. Al moet ik eerlijk bekennen dat ik niet verwacht had ooit op deze manier te vertrekken. Ook al zat ik dan al wel

zo'n beetje in een afbouwfase. Vooral vanwege mijn fysieke toestand. Na een herniaoperatie, een rug die niet echt meer wil, heb ik bovendien een kunstklep in mijn hart. Dus je begrijpt, lichamelijk werd het allemaal wel zwaar. Regelmatig, zoals Geskes in mijn begintijd, liet ik nu anderen nog al eens het sjouwwerk doen.' Het lijkt alsof Bram de Smidt hierin de rechtvaardiging van zijn besluit lijkt te zoeken. Ik kan me echter niet aan indruk onttrekken, dat hij, ondanks de rust die hem zo aangenaam overkomt, op twee gedachten hinkt. Het enthousiasme waarmee de afgelopen drie uur door hem met een bijna monoloog werden gevuld, vertoont een vuurtje in hem, alsof Schier nog altijd zijn station is. Dat Schiermonnikoog een gewaardeerd gebeuren in de imkerswereld is moge blijken uit zowel de persoonlijke onderscheiding bij afscheid, als bij het 100 jarig bestaan van de VBBN voor de gehele groep. Een waardering welke voor een groot deel mag worden bijgeschreven op het conto van de drijvende krachten van het station. Bram de Smidt was zo'n drijvende kracht.

bijen

FOTO VAN DE MAAND

Mw. Lenssen uit Horst toont vol trots een verzegeld raam heidehoning, oogst 1999.